

Dialogkonferens kring Skånes framtida klimatarbete den 19 januari 2009

Dokumentation med deltagarnas reflektioner dvs. medlemmar och medarbetare i Hållbar Utveckling Skåne samt politiker och medarbetare i Skånes Klimatberedning.

Inledning och presentation

Lotta Hedström ordförande i Klimatberedningen och Matz Hagberg ordförande i Hållbar Utveckling Skåne hälsar alla välkomna. Deltagarna presenterar sig.

Klimatberedningens uppdrag

Stig Persson beskriver klimatberedningens uppdrag.

Vilka är klimatberedningens utmaningar?

Frågan diskuteras två och två samt besvaras av alla deltagarna i rummet och fångas upp av moderatorn:

- En av våra utmaningar är att rapporten inte blir en hyllvärmare utan ett verktyg som kan användas. Det är också en utmaning att Klimatberedningens arbete går i takt med det som görs i övrigt på olika håll i regionen.
- En utmaning är att få medborgarna att acceptera de hållbara förändringar som krävs.
- Att utmana livsstilsfrågorna.
- En utmaning är att de kortsiktiga lösningarna orsakar långsiktiga katastrofer.
- Att Klimatberedningen arbetar fram något som är radikalt, effektivt och politiskt genomförbart.
- Den politiska styrningen måste ändras.
- Att ta itu med kommunernas olika drakhuvuden.
- Det är en utmaning att olika miljöproblem ställs mot varandra.
- Att få alla att acceptera att detta arbete är allas ansvar, dvs. såväl personligt, samhälleligt och politiskt.
- Tidsperspektivet är en utmaning. Vi har inte tid att fundera. Det är bråttom.
- Planeringsperspektivet är kort i vissa sammanhang och långt i andra. När det gäller vattenfrågor är det t.ex. böndernas ensak att lösa vattenfrågorna i vårt land. Sverige är det enda landet i EU som arbetar på detta sätt.
- Mobiliseringen av skåningarna är viktigt. Oljan tar faktiskt slut. Vilka konsekvenser får det för transportapparaten?
- Ett krav på utredningar är att även transporter och miljökostnader för utsläpp dvs. att miljökonsekvenser för transporten kommer med. Det måste få konsekvenser för transportföretagen.
- En utmaning är logistiken i Skåne. Vad får den regionala balansen för konsekvenser?
- Någon måste våga gå före och säga: Vi ska fixa detta! Finns alla politiska parter med på banan?

- En utmaning är att få de som bygger i offentlig regi att tänka ekologiskt.
- Att få rätt nivå på diskussioner så vi hittar utsläppsnivåer som väger in utvecklingsländernas rätt till utveckling. Då måste våra nivåer bli högre. Att också väga in hela konsumtionens miljöpåverkan.
- Att under rådande ekonomiska situation behålla fokus på klimatfrågan.
- Vi måste jobba med dialog mer aktivt för att nå nya grupper med i detta arbete som inte finns här idag.
- Vi behöver få med barn och ungdomar. Det handlar om att informera tidigt, att ungdomarna är med på tåget och att deras åsikt blir hörd. Vi har inga ungdomar här idag t.ex.
- Att få aktörer med motsatta intressen att samverka.
- Luftföroreningar i samband med transporter. Industrin har hårda krav och kontroll, men mobila företag inom transportsektorn ställs det inga krav på. Samtliga företag skall ha samma krav på att minska föroreningar.
- En organisation som knuffar frågor fram frågor som: kustsjöfart, spårvagn, spårbil och utvecklandet av små möllor. Vindkraften har kört fast i stora anläggningar. frågor.
- När det gäller transportfrågan är okunnigheten stor. Vi själva arbetar med att minimera kilometer då bilarna kör tomma. Det är transportköparnas uppgift att se till att minimera miljöpåverkan. Som transportköpare anlita då istället certifierade transportörer. Utopierna hör vi ofta om att mer gods skall transporteras per järnväg. Håll dessa utopier borta.
- Lokal biogasproduktion.
- Lyfta fram utopierna istället. Verka för att skapa utopier. Utan dessa får vi ingen förändring.
- Att klimatarbetet sker på lokalnivå. Det finns resursbrist i kommunerna. Många kommuner har kommit långt, andra har inte kommit igång. Vi behöver regionalt stöd.

Vad borde vi tala om idag?

Frågan diskuteras i grupper om fyra samt besvaras av alla deltagarna i rummet och fångas upp av moderatorn:

- Kopplingen till andra initiativ.
- Hur få med barn och ungdomar i arbetet.
- Skolans roll/hemmets roll.
- Hur få detta till underliggande agenda som genomsyrar allt arbete?
- Vad händer efter Köpenhamn 2009?
- Konkreta åtgärdsområden som vi kan jobba vidare med efter 2009, t.ex. Transporter etc.
- Samtala om individens morötter.
- Varaktiga förändringar skapas genom vinna-vinna lösningar inte med vinna-förlora.
- Hur ser beslutfattarnas morötter ut?

- Hur få med alla kommunerna i regionen? Tre kommuner är inte med. Alla 33 kommuner ska med.
- Vad behöver man ha för kunskap för att fatta rätt beslut såväl som individ som beslutsfattare?
- Trots krisen: Hur fatta rätt beslut kring klimatfrågor.
- Hur använda lågkonjunkturen som en språngbräda i förändringsarbetet.
- Vi måste tala om utveckling. Skapa en positiv framtidsbild. Att vi skapar en utvecklingskänsla i förändringsarbetet så att det inte känns som en tillbakagång.
- Tydliga och förankrade åtgärder.
- Hur skapa en arbetsform som skapar processer där det händer saker? Det blir mycket analys och utredning...
- Hur få till en bred förankring. Det handlar om kunskap och folkbildning.
- Vilka olika framtidsscenarioer utgår vi ifrån? Datamodeller ger ju olika resultat. Har vi olika scenarier med oss.
- Hur få en nyliberal kommunledning att förstå att det är kris?
- Strategi och taktikarbete behöver vi tala om. Den strategiska diskussionen behöver vi börja med och sedan diskutera hur problemen ska hanteras. Vilka områden ska vi arbeta med?
- Klarlägga ansvarsfrågorna. Vem har bollen och ansvaret? Om ett område översvämmas om 30 år, vem har ansvaret?

En gemensam utgångspunkt: Anders Nylander redogör för klimatläget

Några områden som berördes:

- Korrelationen av koncentrationen av koldioxidhalten och den ökande temperaturen bygger på mätta värden och inte på datamodeller.
- Framtidsscenarioer bygger däremot på datamodeller.
- Tidsperspektivet är svårt att slå fast då det är långa eftersläpningar i systemet som beror bl. a. på avsmältning och temperaturen i havet.
- Vattenproblemet.
- Kolets roll.
- Energianvändning= livsstil och teknik. Båda sidorna måste adresseras.
- Effektivare energianvändning.

Tematiska samtal i smågrupper kring följande områden:

- Förankringsfrågan
- Morötter för såväl individ som beslutsfattare?
- Efter Köpenhamn 2009: Vad gör vi då?
- Finanskrisens konsekvenser för klimatarbetet.

Redovisning av gruppsamtalen

- Vi talade om förankring. För att något ska bli förankrat så måste det bli konkret. Ica sålde lågenergilampor till ett subventionerat pris, det blev en konkret lampa. Motivation kom sig av att det blev en vinna-vinna situation. Jag vinner för att jag får köpa en lågenergilampa och Ica vinner för att de får sälja. I lågkonjunkturen ska vi passa på att förbättra och bygga ut kollektivtrafiken, när folk inte har råd att ta bilen. Människor bli arbetslösa kan de få arbete genom att bygga ut kollektivtrafiken. Det finns nu tillgång till resurser som är upptagna i högkonjunktur. Under högkonjunktur är det många projekt har fått läggas på is därför att det inte går att få tag på arbetskraft och resurser.
- Bra med åtgärder bara det inte drabbar mig tänker folk. Det är bra med kollektivtrafik bara inte busstationen ligger vid min dörr. Vi kan också bygga ut annan infrastruktur cykelvägar t.ex. Lokalpolitiker väntar på statliga beslut. Det handlar om att arbeta med att implementera klimatberedningen arbete så att det lever vidare.
- Vi diskuterade bl. a. om att vi behöver vara överens om målen. Länsstyrelsen behöver en strategi som går hand i hand med regionens. När det gäller förankring är man inte säker på vem som är avsändare. Att nå ut med de organ som finns idag är viktigt. Energirådgivare finns i kommunerna. Förankra åtgärder och morötter. Viktigt med andra morötter är Klimp. Föra vidare att det finns morötter för det regionala och lokala arbetet.
- Förankring till beslutfattare är viktigt. Kommuner och kommunala förvaltningsgränser är byggda för gårdagens problem och inte morgondagens. Vi måste våga gå först.
- När det gäller förankring talade vi om individerna. Låta familjer eller enskilda leva på ett klimatsmart sätt. Önskvärt är att det finns ett utarbetat program för att beräkna sitt koldioxidutsläpp och se hur man lever. Det kan spridas vidare för ett ökat medvetande. Det gäller att skapa en morotsåker.
- Medvetenheten har ökat. Det är inne att skiva om ekologiska kläder och miljövänligt resande etc.
- Förankring till individen är viktigt. Men kunskap leder inte alltid till handling. Det är viktigt, men löser dock inte allt. Politiker måste fatta beslut som inte är benhårt förankrade. De måste vara katalysatorer. Vi talade om livsmedel att där är ett sätt att förankra direkt. Bra livsmedel. Där kan man göra mycket.
- Sopsorteringsarbetet borde förankras.
- Vi började med att vädra våra ideologiska uppfattningar. Vi ser ingen oro för att det här kommer att dö ut efter Köpenhamn. Det viktiga med Köpenhamn är att alla ska vara med på banan. När det gäller morötter är överens om att avgifter och skatter ska vara miljöstyrande. Det ska löna sig i plånboken att göra rätt.
- Finanskrisen är en möjlighet. Den i sig är ett tecken på att förändring behövs. När det gäller Köpenhamn ska vi peka ut vad vi gör i Skåne. Länsstyrelsen och regionen ska göra något i samband med Köpenhamn. När det gäller förankring hoppas vi att Region Skåne har en strategi för hur nå ut till det offentliga och det privata.
- Det handlar om att förankra de åtgärder som finns i handlingsplanen. Att ta fram en strategi med delmål och åtgärdsägare. Utbildning av Ecodriving t.ex. Vad ska det kosta? När ska den vara genomförd? Förväntad miljöeffekt? Åtgärderna måste vara förankrade.

- Vi måste få kommunerna att jobba lite mer intensivt med detta. Planmonopolet har för stor makt, de får idag bestämma allt. Vi tycker att kommunerna behöver både piskor och morötter. Någon måste peppa. Man behöver åka runt och göra överenskommelser och sluta avtal: Nu är det dags att jobba med dessa frågor. Det svåra med kommunpolitiken är att det handlar om saker som sker en annan gång och någon annanstans. Svårt att hantera.
- Det viktigaste är förankring nedifrån och upp. Det finns ett starkt intresse bland folk. Folk tycker inte att politiker hänger med. Regionen borde ta ansvar för allt som man kan ta ansvar för. Miljö och klimattänkandet påverkar allt, T.ex. frukten och glasen vi fått här idag är inte kravmärka och i plast. Vi är inte själva duktiga. Det behöver vara närodlat och ekologiskt. Det är också ett problem att de som har det svårast i vårt land är de som får största problem med köpa in och handla på rätt sätt. Det offentliga måste därför ta större ansvar.
- Vi diskuterade kring förankring. Budskapet från allmänheten är: ge oss tydligt ledarskap. Det behöver också samordnas mellan de regionala aktörerna. Vi behöver också goda exempel. Det handlar om att veta att fler gnetar så att man känner att man är del av ett större sammanhang. Folk säger att jag gnetar gärna bara vi är fler. När det gäller morötter behövs det ekonomiska incitament. Att man får en ersättning om man inte använder parkeringsplatsen arbetsgivaren tillhandahåller. Efter Köpenhamn behöver en struktur för uppföljning och en genomförandeplan för åtgärder.

Omröstning med gröna och röda lappar

Resultatet blev att deltagarna ansåg att det framför allt är politikerna som behöver påverkas gällande klimatarbetet.

Något vi borde talat om enligt Klimatberedningen.

- Jag saknar en diskussion om piskor i klimatsammanhang.
- Det krävs livsförändringar. Jag tycker vi överskattar medborgarnas vilja till livsstilsförändringar.
- Saknar förankring nedifrån och upp. Hur våga genomföra obekväma åtgärder. Vi behöver börja bygga nya vägar. Vi behöver vara många som bygger dessa vägar.
- Medvetenheten är en sak, en annan vad man är beredd att göra. Vi behöver nytänkande.

Slutreflektion med budskap till berörda parter

- Tänk på hur vi agerar i miljövalen.
- I samverkan kring konkreta förslag bidrar vi till effektiv energianvändning.
- Tänk på skillnaden mobila och stationära företag.
- Tänk långsiktigt.
- Tänk på några få saker som har betydelse.
- Håll tempot uppe, det är bråttom.
- Ät mer ekologiskt.
- Tuffa tag.

- Vi kan
- Ta tuffa miljöbeslut.
- Det är allvar.
- Tänk positivt.
- Allt är möjligt.
- Koldioxidfritt år 2050.
- Det måste gå.
- Om alla gör något blir det något.
- Forstått med samma engagemang.
- Politiker: fler morötter.
- Go Skåne go.
- Våga ändra saker. Våga vilja och våga faktiskt.
- Byt livsstil.
- Inget är omöjligt, det tar tid.
- Alla sätt är bra utom de tråkiga.
- Vinna-vinna lösningar är lättast.
- Glöm inte att ha roligt.
- Bättre små steg i vardagen
- Istället för att fokusera på sopsortering se till att undvika att skapa sopor.
- Långsiktigt samarbete.
- Vara förebilder.
- Tänk med hjärtat.
- Krisen ger möjligheter.
- Agera mer och snacka mindre.
- Fram för kilar i det kommunala planarbetet
- Ta mer ansvar.
- Framåt med små steg.
- Ekologiska fotavtrycket.
- Ett natur och ett miljöval.
- Politiker ska våga fatta tuffa beslut.
- Tänk på barn och barnbarns barn.

Avslutning

Lycka till med fortsatt utvecklingsarbete.

Birgitta Birkenfalk och Sigge Birkenfalk